

scenariusz do działań lokalnych

KLIMATYCZNE WSPOMNIENIA

Autorka: Marta Piechocka-Nowakowska

Strona | 1

GRUPA DOCELOWA

Działanie skierowane jest do osób dorosłych, w różnym wieku. Grupa powinna liczyć maksymalnie 15 osób, aby umożliwić swobodną wymianę myśli i rozmowę podczas spotkania.

CZAS

Czas przygotowania – ok. 2-3 tygodnie z uwzględnieniem czasu na komunikację spotkania.

Czas spotkania – 2 godziny.

CELE

Działanie ma wywołać wspomnienia i skłonić do refleksji nad otaczającym nas światem, jego zmianą, w tym m.in. jego degradacją przez człowieka. W toku spotkania zastanowimy się nad przyczynami zmian i ich skutkami.

Cele:

- uwrażliwienie na otoczenie i jego zmianę (negatywną i pozytywną) wynikającą z działalności człowieka;
- pobudzenie lokalnej dyskusji o tej zmianie;
- podniesienie świadomości poprzez zidentyfikowanie elementów klimatycznych w lokalnym otoczeniu;
- wprowadzenie tematu dobra wspólnego i zmiany klimatu do lokalnej dyskusji;
- impuls do zmiany postaw – przejście z myślenia „ja” i „moje” na „my” i „wspólne”.

POTRZEBNE MATERIAŁY I ORGANIZACJA PRZESTRZENI

- duży stół lub kilka stołów połączonych w wyspę,
- krzesła dla osób uczestniczących,
- wydrukowane fotografie,
- flipchart i mazaki do zapisywania wspólnych pomysłów i rozwiązań.

METODA

Krok 1. Przygotowanie ogłoszenia

Przygotuj ogłoszenie o spotkaniu, które poza informacją o dacie i godzinie spotkania, będzie zawierało zachętę do przeszukania swoich prywatnych archiwów zdjęć. Poproś osoby, do których kierujesz zaproszenie, aby przyniosły na spotkanie **zdjęcia swojej okolicy / miasta / wsi z przeszłości**. To nie muszą być piękne kadry. Niech kryterium wyboru stanowi wartość sentymalna zdjęć, wspomnienie, coś co porusza daną osobę lub wywołuje jakieś emocje związane z uwiecznionym obrazem.

Można również zastosować kryterium „zmiany”, czyli poprosić o znalezienie zdjęć miejsc z Waszej miejscowości, które obecnie wyglądają inaczej i które kiedyś były bliższe naturze, np. było w nich więcej zieleni.

Krok 2. Wyszukanie zdjęć

Sam/a przygotuj zestaw fotografii na wypadek, gdyby nie wszystkie osoby uczestniczące przyniosły zdjęcia oraz po to, by wzbogacić spotkanie o wątki, których inaczej by zabrakło. Poszukaj obrazów przedstawiających np. krajobraz, który został przekształcony i dziś wygląda inaczej (drzewa przy drodze, które wycięto; nieuregulowaną rzekę, która obecnie płynie prostym korytem; łąki, na których zbudowano osiedle), stare auta, opuszczony przystanek PKS, nieocieplone domy, bawiące się na dworze dzieci, domy z dymiącymi kominami itp. Zdjęć szukaj w swoich albumach i/lub archiwach cyfrowych.

Oto kilka stron, na których możesz wyszukać stare zdjęcia:

Archiwa ogólnopolskie:

- Fotopolska – <https://fotopolska.eu/>
- Narodowe Archiwum Cyfrowe – <https://www.szukajwarchiwach.gov.pl/>
- Polska-Org.pl – <https://polska-org.pl/>
- Zbiory społeczne – <https://zbioryspoleczne.pl/>

Archiwa regionalne:

- Cyfrowe Archiwum Łodzian – <https://www.miastograf.pl/>
- Tu było tu stało. Społeczne Archiwum Warszawy – <https://www.tubylotustalo.pl/>

Krok 3. Przygotowanie pytań

Przed spotkaniem przeanalizuj wybrane przez siebie fotografie i przygotuj zestawy pytań pomocniczych, które będziesz zadawał/a podczas moderacji gry. Możesz posłużyć się listą przykładowych pytań poniżej i rozszerzać ją zgodnie z uznaniem i dynamiką spotkania.

Pytania na dobry początek i rozgrzewkę:

- Dlaczego wybrałaś / wybrałeś właśnie to zdjęcie? Dlaczego jest dla Ciebie ważne?
- Jakie emocje wzbudza w Tobie to zdjęcie?
- Czy coś się zmieniło? Czy to miejsce wygląda teraz inaczej? Jak?
- Czy bardziej podoba Ci się obraz ze zdjęcia, czy to jak współcześnie wygląda to miejsce? Dlaczego?

Następnie zastanów się, jakie zagadnienia dotyczące najbliższej okolicy / miejscowości mogą wypłynąć podczas analizy zdjęć, spróbuj je zmapować i zastanowić się jakie pytania można zadać, by pogłębić refleksję na temat wpływu działalności człowieka na otoczenie i jakość życia.

Listę przykładowych zagadnień znajdziesz poniżej (str. 6-7), w dodatku do scenariusza.

To Ty znasz swoją okolicę najlepiej i wiesz, jakie problemy mogą znaleźć swoje odzwierciedlenie na fotografiach. Rozwijaj tę listę dowolnie.

Krok 4. Poszerzenie własnej wiedzy

Przed spotkaniem przeczytaj o wybranych zagadnieniach w zweryfikowanych źródłach, abyś czuł/a się pewnie podczas prowadzenia spotkania. Jeśli podczas spotkania zostanie zadane pytanie, a Ty nie będziesz znał/a na nie odpowiedzi, nie martw się! Poszukajcie odpowiedzi w internecie wspólnie. Pamiętaj, że nie musisz wiedzieć wszystkiego. Problem zmiany klimatu i degradacji środowiska to problem złożony i wymaga sporo interdyscyplinarnej wiedzy. Załóż, że uczymy się wszyscy!

Listę polecanych artykułów i książek znajdziesz poniżej, w punkcie „Źródła wiedzy, materiałów i inspiracji”.

Krok 5. Przeprowadzenie spotkania

Spotkanie nie ma tylko jednego scenariusza. Rozmawiać o zdjęciach możesz dowolnie, według własnego pomysłu. Możesz też skorzystać z gotowego wariantu:

1. Poznajcie się! Przeprowadź krótką rundkę, podczas której osoby uczestniczące w grze powiedzą, jak mają na imię. Możesz dodać element na rozluźnienie atmosfery i poprosić, aby każda z osób podzieliła się swoim samopoczuciem, wymieniając kolor, który najlepiej opisuje jej stan. Po zakończeniu rundki poproś, by podczas dzisiejszego spotkania mówić w swoim imieniu oraz dzielić się własną perspektywą, a także starać się uważnie słuchać i zadawać pytania, by lepiej zrozumieć perspektywę innych. **(15 min.)**
2. Rozłóż wszystkie fotografie – swoje i przyniesione przez osoby uczestniczące – na dużym stole. Przyjrzyjcie się im wspólnie przez chwilę. Możecie wymienić się spostrzeżeniami, jeśli zauważycie jakieś podobieństwa. Niech to będzie czas na swobodną rozmowę. **(10 min.)**
3. Następnie poproś każdą z osób, aby wybrała jedno zdjęcie spośród przyniesionych przez siebie fotografii i o nim opowiedziała. Zadawaj pomocnicze pytania opisane w dodatku do scenariusza. Każdy może swobodnie komentować omawiane zdjęcie i zadawać pytania. Zadbaj jednak o to, aby nikt sobie nie przerywał i każdy był wysłuchany do końca. Bądź uważny/uważna na wątki, które można powiązać ze zmianą klimatu i degradacją środowiska, np. związane z jakością życia, ze zmianą wynikającą z działalności człowieka, zdrowiem, naturą, nagłymi zjawiskami pogodowymi, bezpieczeństwem, transportem, czystym powietrzem, lokalnością. Odnies się do nich w dalszej części spotkania (pkt e). **(30 min.)**
4. Pogrupujcie zdjęcia, które łączy wspólny motyw, np. ludzie spędzający razem czas, miejski krajobraz, pobliski las. **(5 min.)**
5. Porozmawiajcie o zdjęciach w odniesieniu do stworzonych grup. Zadawaj pytania naprowadzające osoby uczestniczące na zagadnienia i problemy opisane w dodatku do scenariusza. **(30 min.)**
6. Wybierzcie jeden problem, który wszystkim wydaje się kluczowy i porozmawiajcie o rozwiązaniach. **(25 min.)**
7. Możesz zachęcić wszystkich do uczestnictwa w kolejnym spotkaniu, pogłębiającym wiedzę o poruszonych zagadnieniach. **(5 min.)**

REKOMENDACJE

- Nie bój się poruszać tematu zmiany klimatu i degradacji środowiska naturalnego. Te zagadnienia polaryzują mniej niż Ci się wydaje. Jeśli odniesiemy je do najbliższego otoczenia, czegoś co jest nam bliskie i nas dotyczy, mamy dużą szansę na porozumienie. Bądźmy otwarci na swoje poglądy i słuchajmy się wzajemnie. Lokalna rozmowa o dających się zaobserwować zmianach jest potrzebna i pełni ważną rolę w procesie budowania świadomości klimatycznej.
- Dobrze, gdyby grupa była międzypokoleniowa. Seniorki i seniorzy mogą wnieść bardzo wiele ciekawych historii, odnosić się do dawnych tradycji, praktyk czy miejsc, które znikły z mapy miasta / wsi, jak np. zakłady rzemieślnicze czy lokalny targ. Rozmowa o znikającym rzemiośle czy lokalnej dystrybucji żywności za dawnych lat to dobry początek do dyskusji o nadkonsumpcji, potrzebie powrotu do naprawiania, budowaniu samowystarczalności społeczności lokalnej w dobie różnych kryzysów.

ŹRÓDŁA WIEDZY, MATERIAŁÓW I INSPIRACJI

Portal z rzetelną wiedzą o klimacie naukaoklimacie.pl, a w nim m.in.:

- [Miejska wyspa ciepła to problem głównie w nocy](#),
- [Coraz częstsze susze w Polsce. Konsekwencje zmiany klimatu i działań anty-adaptacyjnych](#),
- [Rola lasów w pochłanianiu CO2 w pytaniach i odpowiedziach](#),
- [Bioróżnorodność. Czemu jest ważna i jak ją chronić?](#),
- [Rzeki, jeziora, mokradła – bardzo potrzebne i bardzo zagrożone](#),
- [Jak zmienić transport z myślą o klimacie?](#),
- [Nakarmić świat](#),
- [Smog a zmiana klimatu](#).

Ponadto:

- [Ubodzy energetycznie bardziej narażeni na skutki zmiany klimatu](#),
- [Bezsilność a sprawczość](#) – wykład dr Magdaleny Budziszewskiej w ramach Szkoły Ekopoetyki,
- [Ginące zawody](#).

Przygotowując się do spotkania, warto zapoznać się z [Modelem budowania dialogu krok po kroku](#).

Z kolei inspiracją do przeprowadzenia kolejnego spotkania może być [Gra Impulsy](#) dostępna na zasadach *open source*.

DODATEK

Proponowane zagadnienia do etapu przygotowania pytań (krok 3)

Zagadnienie: Betonoza

Problem: Wyspy ciepła, lokalne podtopienia

Pytania do pogłębienia: Jak nieprzemyślana rewitalizacja wpływa na jakość naszego życia podczas upałów i nasze zdrowie? Dlaczego betonowanie naszych miast i miasteczek nie jest dobrym pomysłem w czasach kryzysu klimatycznego?

Wskazówka: Wyszukaj przykłady dobrych praktyk. Zastanówcie się, kto wygrywa dzięki dobremu rozwiązaniu i dlaczego... my wszyscy?

Zagadnienie: Wspólnota

Problem: Więzy i relacje w społeczności

Pytania do pogłębienia: W jaki sposób wspólne spędzanie czasu wpływa na odporność społeczności na różne kryzysy? Jakie działania mogą wzmocnić relacje w społeczności?

Zagadnienie: Zieleń i jej degradacja

Problem: Wycinka, koszenie, utrata bioróżnorodności, retencja, emisje gazów cieplarnianych

Pytania do pogłębienia: Jakie korzyści przynosi zieleń dla naszego zdrowia psychicznego?

Jak możemy ją chronić? Jakie działania sami możemy podjąć, by zwiększać jej pozytywny wpływ na łagodzenie skutków zmiany klimatu i adaptację do tych zmian?

Zagadnienie: Woda

Problem: Regulacja rzek, powódzie, zanieczyszczenia, niski stan wód spowodowany suszą

Pytania do pogłębienia: Jak zmienione koryto rzeki wpływa na lokalny ekosystem i nasze bezpieczeństwo? Jakie działania można podjąć, aby chronić zasoby wodne?

Zagadnienie: Transport

Problem: Wykluczenie komunikacyjne, emisje, zanieczyszczenie powietrza, zdrowe i czyste środki transportu (rower, hulajnoga)

Pytania do pogłębienia: Czy jesteśmy gotowi zrezygnować z samochodów albo je współdzielić? Jak walczyć z wykluczeniem komunikacyjnym?

Zagadnienie: Lokalna żywność

Problem: Zdrowe jedzenie, skrócone łańcuchy dostaw, samowystarczalność społeczności lokalnej

Pytania do pogłębienia: Jak lokalna żywność wpływa na nasze zdrowie? Jak wspierać lokalnych producentów?

Zagadnienie: Lokalne rzemioło

Problem: Nadmierna konsumpcja, drugi obieg, naprawianie, wspieranie lokalnego biznesu

Pytania do pogłębienia: Czemu warto naprawiać stare sprzęty i ubrania? Czym jest idea drugiego obiegu i jak służy klimatowi i środowisku?

Zagadnienie: Smog

Problem: Wpływ smogu na zdrowie

Pytania do pogłębienia: Jakie są główne źródła smogu w naszej okolicy? Co możemy z tym zrobić?

Zagadnienie: Nieocieplone budynki

Problem: Ubóstwo energetyczne, wysokie rachunki za energię

Pytania do pogłębienia: Jakie wsparcie można zapewnić osobom dotkniętym ubóstwem energetycznym? Jakie są korzyści termomodernizacji budynków?